Левчук, Ірина. «Параметри структурно-семантичної організації урочистих промов Президента Польщі Анджея Дуди». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 16, 2022, с. 73–83.
Levchuk, Iryna. "Structural and Semantic Organization Parameters of the President of Poland Andrzej Duda's Ceremonial Speeches". *Linguostylistic Studies*, iss. 16, 2022, pp. 73–83.

УДК 811.162.1'38'42(32:316.658)354-057.341(438)(092)
https://doi.org/10.29038/2413-0923-2022-16-73-83

ПАРАМЕТРИ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УРОЧИСТИХ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ АНДЖЕЯ ДУДИ

Ірина Левчук
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна

У статті досліджено типові складники структурно-семантичної організації урочистих промов Президента Польщі Анджея Дуди. Основну увагу зосереджено на традиційних моделях побудови урочистих промов, вирізнено специфіку стрижневих композиційних елементів: вступу, основної частини та висновку. Окреслено особливості мовних конструкцій, що відповідають обов'язковим компонентам урочистих промов. Простежено тенденцію до трансформації урочистих промов і посилення частки засобів емоційно-експресивного впливу. З'ясовано, що структурно-семантична організація урочистих промов Президента Польщі нерідко зумовлена специфікою заходів, на яких їх виголошують, та функційними характеристиками.

Ключові слова: публічна комунікація, політичний дискурс, мовлення політика, структурно-семантична організація тексту, стереотипні конструкції.

STRUCTURAL AND SEMANTIC ORGANIZATION PARAMETERS OF THE PRESIDENT OF POLAND ANDRZEJ DUDA'S CEREMONIAL SPEECHES

Iryna Levchuk
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine

This article highlights typical structural-semantic organization components of the President of Poland Andrzej Duda's ceremonial speeches. The study focuses on the traditional models of ceremonial speeches, the core compositional elements of which are the introduction, the central part, and the conclusion, and the language features relevant to those mandatory components of solemn speeches. The study has revealed that solemn texts have a clear structural organization determined by the genre's tradition. However, we are currently observing a trend towards some transformations in the discourse content and increasing the share of emotional and expressive means of influence. The actualization of the micro-topic of Ukraine in the speeches of the President of Poland from February 2022 can be considered typical as a demonstration of international support and a desire to help the neighboring state to defend European values and defeat the enemy.

Obligatory components of solemn congratulation speeches are address, congratulatory and stating parts, and wishes. The final part of the speech mainly contains a reminder of the festive event and a repeated component of the greeting, forming a kind of framing of the text.

© Левчук І., Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022.
Це стаття відкритого доступу на умовах CC BY-NC 4.0

The author argues that the structural-semantic organization of the President's of Poland ceremonial speeches is mainly determined by the specifics of the events at which they are delivered and by the functional characteristics. Mostly during charity events and religious holidays, A. Duda makes public appearances together with his wife, who is, traditionally, the first to address the audience. This approach emphasizes firmly-promoted values of Polish society, one of which is the family. Innovative for political discourse is the speech-dialogue on the occasion of Easter, which is structured as an alternate exchange of lines between the presidential couple.

Key words: public communication, political discourse, political speech, structural-semantic organization of the text, stereotypical constructions.

Вступ. Жанрове різноманіття політичного дискурсу все частіше стає предметом зацікавлення українських дослідників. Загальновідомо, що вивчення технологій комунікативного впливу політичних сил і їх лідерів на масову авдиторію, пошук нових засобів підвищення ефективності – важливий складник побудови успішних інформаційних кампаній у боротьбі за владу, що зумовлює потребу насамперед міждисциплінарних студій суспільно-гуманітарного спрямування. Зокрема науковці активно досліджують типологію політичних жанрів (Гурський; Кондратенко; Стрій), визначаючи характерні ознаки кожного класифікаційного різновиду (Гундаренко; Діденко; Іваненко; Падалка), звертають увагу на лінгвостилістичні особливості текстів (Романюк; Соколова), вивчають домінантні ознаки ідіостилю того чи того політичного лідера та їх актуалізацію в політичних промовах різних видів (Євланова; Зарецький; Нагорська; Павлюк).

З огляду на динаміку суспільних процесів сьогодення зростає необхідність багатовекторних наукових розвідок з окресленої проблематики. Цілком умотивованим вбачаємо розвиток гуманітарних досліджень особливостей політичної комунікації в європейському комунікативному просторі з урахуванням мовної особистості політичного лідера, що набуває особливої актуальності в контексті євроінтеграційного курсу України.

Власне, питання лінгвостилістичної специфіки публічної комунікації Президента Польщі на прикладі одного з жанрових різновидів політичних промов (урочистого) вже було предметом нашого дослідження (Левчук), то ж цілком закономірно вважаємо за можливе продовжити вивчення згаданого жанру, визначивши новий вектор студій.

Мета дослідження – окреслити особливості структурно-семантичної організації урочистих промов Президента Польщі Анджея Дуди, визначити типові засоби вербалізації обов’язкових компонентів тексту та моделі актуалізації мікротем.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом вивчення слугували урочисті промови Анджея Дуди, оприлюднені впродовж 2015–2022 років через офіційне інтернет-представництво Президента Польщі (https://www.prezydent.pl/).

У роботі використано описовий метод для систематизації фактичного матеріалу й встановлення типових структурних складників урочистих промов; метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу – для визначення стереотипних та індивідуальних структурно-семантичних компонентів текстів, метод моделювання – для дослідження типових конструкцій реалізації мікротем, елементи дискурсивного – для з'ясування особливостей функціонування мікротем в комунікативному просторі політикуму.

Результати дослідження та дискусія. Як відомо, у політичному дискурсі урочисті події здебільшого стосуються не організації чи окремої людини, а масового адресата – потенційної групи виборців або всього населення країни. Ця особливість зумовлює структурно-семантичну організацію урочистих промов, зокрема й у європейському політичному дискурсі. Переважно такі тексти будують за традиційною структурою: вступ, основна частина, висновки.

Досліджувані тексти урочистих промов А. Дуди засвідчують ретельне дотримання традиції їх структурної та семантичної організації. Найчастіше вступна частина містить звертання до авдиторії та вітальні слова. В основній частині фіксуємо коротку характеристику події / особи, а також окреслені успіхи та досягнення, розгляд перспектив. Висновкова частина здебільшого містить побажання. Зауважимо, переконливості змістовому наповненню виступу надають численні логічні та психологічні засоби впливу.

Вступна частина в урочистій промові має на меті психологічно та змістовно ввести авдиторію у суть виступу та підготувати до його сприйняття, тобто промовець налаштовує контакт зі слухачами, пояснює зв'язок із ситуацією, формулює мету і завдання виступу, створює передумови для сприйняття основної частини. Аналіз текстів урочистих промов А. Дуди засвідчив певне різноманіття структурно-семантичної організації вступу. Зокрема, фіксуємо такі різновиди репрезентації вступної частини:

1) звертання до авдиторії:

а) звертання до слухачів: «*Szanowni Państwo Ministrowie, Szanowny Panie Prezesie, ale przede wszystkim Wielce Szanowni Odznaczeni – drogi team Duda!*» (Prezydent: Liczymy, że to dopiero początek, 14.10.2021);

б) звернення до авдиторії із подякою: «*Szanowni Państwo, Drogie Dzieci, Droga Młodzieży! Ja też bardzo dziękuję, że zaprosili nas Państwo poprzez Agatę, moją żonę – że możemy być dzisiaj z Państwem; możemy podziękować za tę niezwykle trudną służbę, która w ostatnim czasie jest wykonywana dla Rzeczypospolitej, ale – co chcę bardzo mocno podkreślić – dla nas wszystkich. Ale także – że po prostu możemy się dołożyć*» (Wystąpienie podczas białostockiego koncertu Pomagamy Razem, 08.12.2021);

в) висловлення радості з приводу зустрічі: «***Bardzo się cieszę, że w związku z Kongresem 590 i nagrodą prezydencką mogę po raz kolejny spotkać się z Państwem tutaj właśnie, w Rzeszowie. Chcę wyrazić z tego***

powodu ogromną satysfakcję*. Mimo że tu, w pięknej Filharmonii Rzeszowskiej, siedzimy co drugie miejsce, mimo że wszyscy Państwo na widowni są w maseczkach, mimo że te nagrody były przekazywane Państwu także w maseczkach –* ***jesteśmy razem, spotykamy się, działamy***» (Wystąpienie podczas wręczenia gali Nagrody Gospodarczej, 04.11.2021). Цей структурний компонент урочистої промови інколи зазнає трансформації, зокрема А. Дуда описує свої емоції з приводу можливості перебувати разом (особливо часто це фіксуємо в текстах, виголошених під час пандемії), як-от: «***Chciałbym na początku wystąpienia wyrazić moją radość z tego, że mogę być z Państwem, tutaj, w Japonii, w Tokio, w tym ważnym czasie****, kiedy rozpoczynają się Igrzyska Olimpijskie, pomimo wszystkich trudności związanych pandemią COVID–19*» (Wystąпienie podczas wręczenia odznaczenia prezesowi Toyoty, 22.08.2021);

г) компліменти авдиторії, окремим учасникам тощо: «***Jerzy Waldorff nazwał kiedyś zespół Mazowsze „perłą w koronie Rzeczypospolitej Polskiej****". Coś w tym jest, że Mazowsze wszędzie tam, gdzie przyjeżdża, gdzie się prezentuje, gdzie można je zobaczyć w tych pięknych, wspaniałych strojach osadzonych tak głęboko w polskiej tradycji różnych regionów naszego kraju; gdy można zobaczyć ten niezwykły kunszt, jaki prezentują artyści Mazowsza, na absolutnie najwyższym światowym, profesjonalnym poziomie – zachwyca, wbija w ziemię.* ***Jest wielkim, wspaniałym ambasadorem polskości, polskiej tradycji, polskiego folkloru – tego wszystkiego, co pokazuje głębię kultury i tradycji narodu oraz państwa***» (Wystąpienie na otwarciu Centrum Folkloru Polskiego „Karolin", 02.09.2021);

2) актуалізація структури виступу:

а) формулювання основного положення, постулату: «*50–lecie małżeństwa jest przez Rzeczpospolitą podkreślane właśnie poprzez nadanie odznaczeń państwowych – Medali za Długoletnie Pożycie Małżeńskie. Dlaczego? Ktoś zada pytanie: „Dlaczego Polska honoruje małżeństwa, które długo są ze sobą?". Dlatego że jest to dla niej ważne – odpowiedź jest bardzo prosta.* ***Trwanie małżeństw jest bardzo ważne dla polskiego państwa***» (Wystąпienie podczas wręczenia Medali za Długoletnie Pożycie Małżeńskie, 05.07.2021);

б) визначення мети промовця: «*Bardzo dziękuję. Jest dla mnie ogromną radością,* ***że mogłem Wam wręczyć te odznaczenia państwowe***» (Wystąпienie podczas wręczenia odznaczeń paraolimpijczykom, 29.09.2021);

в) висвітлення новини: «*I gdy patrzymy na niego dzisiaj, aż nie chce się wierzyć, że 50 lat temu było tu tylko morze ruin i Zamku po prostu nie było.* ***Bo 50. rocznica****, którą obchodzimy w tym roku,* ***to tak naprawdę rocznica rozpoczęcia odbudowy Zamku, a nie jego odbudowania***» (Rocznica rozpoczęcia odbudowy Zamku Królewskiego, 16.09.2021). Прикметно, що часто А. Дуда наголошує на події, з нагоди якої відбувається та чи та урочистість, і водночас окреслює новинність ситуації;

3) апеляція до комунікативної ситуації:

а) покликання до місця події: «*Bardzo się cieszę, że przyjęli Państwo* ***zaproszenie do Pałacu Prezydenckiego****.* ***Bardzo się cieszę, że wreszcie możemy Państwa gościć***» (Wystąпienie podczas wręczenia odznaczeń sportowcom

niesłyszącym, 28.11.2021). Нерідко така структурно-семантична організація вступної частини урочистої промови поєднана з апеляцією до певної історичної події, пов'язаної із цим місцем. Наприклад: «*Ogromnie się cieszymy z Agatą, z żoną, że możemy Państwa powitać* ***w Pałacu Prezydenckim – w bardzo szczególnym miejscu. W bardzo szczególnym miejscu nie dlatego, że tu jest Pałac Prezydencki, tylko dlatego, że tutaj odbył się pierwszy koncert Fryderyka Chopina. To było dokładnie 24 lutego 1818 roku****, kiedy Fryderyk Chopin miał osiem lat. W ogóle jeszcze nie był wtedy znany, mało – jedna z gazet przekręciła jego nazwisko, kiedy informowała o tym koncercie. Ale to był początek jego wielkiej drogi artystycznej. Już wtedy wielu ekspertów doceniało jego niezwykły, niespotykany talent. To było właśnie w tym miejscu, prawdopodobnie na tej sali.* ***Więc rzeczywiście to miejsce – można powiedzieć – przez to jest także i pałacem chopinowskim***» (Wystąpienie na spotkaniu z laureatami XVIII Konkursu Chopinowskiego, 22.10.2021);

б) покликання до ситуації: «*To jeden z najmilszych i najbardziej poruszających momentów w roku, które od sześciu lat mamy tu z moją małżonką, Agatą, i w które się angażujemy.* ***Ten obszar działalności, jaką jest działalność społeczna, zwłaszcza w ciągu ostatnich lat – w połączeniu z pandemią koronawirusa, która niestety, cały czas jest z nami; choć przecież gdy przyszła, to nigdy byśmy się nie spodziewali, że będzie aż tak długo, nikt tego wtedy nie przewidywał*** *– jak również to doświadczenie kolejnych lat i zgłaszanych kandydatur pokazują, jak bardzo szerokie jest spektrum tej pomocy*» (Prezydent: To jeden z najbardziej poruszających momentów, 22.11.2021);

в) покликання до події: «*Szanowna Pani Minister, Szanowny Panie Ministrze, Szanowni Państwo Ministrowie, Prezesi, Przewodniczący, Wszyscy Dostojni Przybyli Goście, ale przede wszystkim Wielce Szanowni, Najdrożsi Państwo Odznaczeni, Drodzy Przyjaciele, Najbliżsi i Współpracownicy Państwa Odznaczonych! Bardzo dziękuję, że mimo tej trudnej sytuacji* ***w ten ważny dzień, jakim jest Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami*** *ustanowiony przez Organizację Narodów Zjednoczonych, spotykamy się tu, w Pałacu Prezydenckim, by w imieniu Rzeczypospolitej Państwu podziękować*» (Wystąпienie podczas uroczystości wręczenia odznaczeń, 03.12.2021); «***To siódme dożynki, które wraz z małżonką organizujemy jako Dożynki Narodowe, Dożynki Prezydenckie***» (Wystąpienie podczas Dożynek Prezydenckich 2021, 19.09.2021);

г) особистий погляд промовця на подію, особу тощо: «***Tamto wydarzenie i chanukowe święto – jako święto radości – ma w gruncie rzeczy, w moim osobistym przekonaniu, bardzo głęboki duchowy i symboliczny wymiar***» (Wystąпienie na uroczystości zapalenia świec chanukowych, 01.12.2021); «***Jest to dla mnie ważny moment.*** *Zapewniam wszystkich Państwa – na czele z Panem Przewodniczącym –* ***że to wielki zaszczyt i wielka przyjemność****, że w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej mogę uhonorować Pana Przewodniczącego Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego Thomasa Bacha tym jednym z absolutnie najwyższych polskich odznaczeń – przyznawanym*

naszym przyjaciołom pochodzącym z innych krajów, z zagranicy» (Wystąpienie podczas uroczystości odznaczenia szefa MKOl, 15.11.2021);

ґ) апеляція до подій минувшини, тобто встановлення історичного контексту: «*W dniu Narodowego Święta Niepodległości, wspominając słowa tej pieśni legionowej,* ***myślimy o tych, którzy tak wiele zrobili, by Rzeczpospolita wróciła na mapę Europy****. Wspominamy bohaterów – często nieznanych z imienia i nazwiska – którzy heroicznym czynem zbrojnym, dzielnością żołnierską i własną krwią wywalczyli i obronili wolną Polskę. To ta wspomniana w pieśni* ***„szara piechota" wywalczyła wolność i ocaliła naszą Ojczyznę sto lat temu***» (Orędzie Prezydenta RP z okazji Narodowego Święta Niepodległości, 11.11.2021);

д) оцінка вагомості події: «*75 lat orkiestry symfonicznej, pracującej na co dzień w jednej z najpiękniejszych filharmonicznych sal w Polsce, jest wydarzeniem ponadregionalnym –* ***jest wydarzeniem ogólnopolskim****. Panie Marszałku, dziękuję za tę skromność – niezwykle cenną, ale tak naprawdę* ***jest to wydarzenie, które swoją rangą dalece przekracza ramy Olsztyna jako miasta, dalece przekracza ramy województwa warmińsko-mazurskiego. Jest to ważne wydarzenie dla Rzeczypospolitej***» (Wystąpienie z okazji 75-lecia Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej, 12.11.2021).

Варто зауважити, що в досліджуваних текстах промов А. Дуди простежуємо домінувальні структурно-семантичні параметри організації вступу, як-от: звертання до авдиторії (яке вирізняється етикетністю) і апеляція до комунікативної ситуації (здебільшого з описом її важливості, історичної значущості тощо).

Основна частина урочистої промови спрямована на розкриття змісту події, її впливу на авдиторію, значення для неї тощо. Для політичного дискурсу елемент впливу завжди присутній у такому різновиді текстів, тому фіксуємо використання аргументів, що нерідко представлені розгорнутими ланцюжками роздумів. Часто основну частину промови будують як сукупність мікротем (що вирізняються за ключовими лексемами), кожна з яких містить аргумент і його обґрунтування. За кількістю репрезентованих в основній частині мікротем промови можна класифікувати на:

1) прості – містять одну мікротему (скажімо, промова А. Дуди від 25 червня 2021 р. з нагоди 30-річчя незалежності Республіки Словенія сконцентрована навколо однієї мікротеми – вітання зі святом: «*W imieniu swoim, Małżonki, moich współpracowników oraz całego Narodu Polskiego składam na Twoje ręce wszystkim Słowenkom i Słoweńcom* ***najserdeczniejsze gratulacje z okazji 30. rocznicy ustanowienia wolnej, niepodległej i demokratycznej Republiki Słowenii***»);

2) складні – містять дві, три, чотири мікротеми:

а) двокомпонентні (наприклад, у виступі Президента Польщі від 5 липня 2021 року під час нагородження медалями за тривалий шлюб актуалізовано дві мікротеми; по-перше, А. Дуда вітає подружжя із нагородами та дякує; по-друге, промовець наголошує на важливості інституту шлюбу

для держави. Перша мікротема вербалізована ключовими фразами *bardzo serdecznie **gratuluję** tych odznaczeń*, *bardzo **dziękuję***, друга – *małżeństwo jest dla polskiego państwa ważny*);

б) трикомпонентні (взірцем такого структурування матеріалу є виступ А. Дуди 2 липня 2021 року під час гала-концерту AgroLiga 2020; у першій мікротемі актуалізовано важливість конкурсу та переможців, які сприяють розбудові польського сільського господарства; у другій мікротемі логічний ланцюжок продовжено й наголошено на тезі: *polskie rolnictwo jest niezwykle ważną częścią naszej gospodarki – powiedziałbym: absolutnym jej fundamentem;* третій ланцюжок мікротеми пов'язаний з етикетизацією події і вербалізований ключовими фразами *Tak samo jak zasługują na podkreślenie wartość i zasługi; Dziękuję Państwu za to z całego serca*);

в) чотирикомпонентні (нерідко в урочистих промовах фіксуємо багатокомпонентність мікротем, як-от: у виступі Президента Польщі у Кошенцині 24 червня 2021 року простежуємо такі, як «подяка», «опис місця події», «визнання досягнень сілезької культури», «констатація перспектив туризму в Сілезії»; до речі, мікротема «подяка» представлена своєрідним кільцем у тексті).

Варто зазначити, що для урочистих промов характерне мінімальне розшарування основної частини за мікротемами, що, очевидно, зумовлено специфікою жанру. Однак простежуємо певну закономірність ускладнення будови урочистих промов А. Дуди, зумовлену частотністю комунікації з авдиторією, тобто чим менше попередньо комунікували, тим більше мікротем актуалізовує оратор.

Водночас привертає увагу спостережена динаміка мікротем, зокрема з часу повномасштабного вторгнення військ РФ на територію України в промовах Президента Польщі послідовно фіксуємо мікротему «Україна». А. Дуда у виступах з нагоди різних урочистостей наголошує на необхідності допомоги державі-сусідові, актуалізуючи мотиви спорідненості, добросусідства, солідарності, людяності тощо: «*Wierzę, że ta próba – co z mojego punktu widzenia jako Prezydenta Rzeczypospolitej jest najważniejsze – **ustanowi zupełnie nową drogę i nową jakość w relacjach pomiędzy Polską i Ukrainą, a przede wszystkim pomiędzy Polakami i Ukraińcami, pomiędzy naszymi narodami**. Bo razem jesteśmy bardzo silni, i to widać bardzo mocno w ostatnim czasie. I możemy znacznie więcej niż samodzielnie*» (Wystąpienie podczas uroczystości z okazji Dnia Samorządu Terytorialnego, 27.05.2022).

Висновкова частина урочистих промов А. Дуди здебільшого стисла й завжди етикетно маркована. Наприклад: «*To znaczy będziemy umieli zapewnić jej jak najlepsze warunki do realizacji powierzonych jej zadań. I umieli formułować te zadania tak, by były możliwe do wykonania w sposób właściwy, sprawny, z jak największym pożytkiem dla Rzeczypospolitej Polskiej. Bo to ona zawsze – wierzę w to głęboko – dla nas wszystkich jest absolutnie na pierwszym miejscu. Niech Pan Bóg ma w swojej opiece wszystkie funkcjonariuszki i wszystkich funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa! Niech Pan Bóg ma w swojej opiece*

Rzeczpospolitą Polską i Służbę jako całość! Dziękuję bardzo» (Wystąpienie z okazji Święta Służby Ochrony Państwa, 11.06.2021); «*Dziękuję Państwu za ten wielki wkład w rozwój Rzeczypospolitej. Dziękuję!*» (Wystąpienie Prezydenta RP w Koszęcinie, 24.06.2021). У ній політик узагальнює думки, що були висловлені в основній частині, посилює оцінні характеристики, повторно дякує, нерідко формулює побажання, інколи окреслює певні завдання на майбутнє. Прикметно, що структурно-семантична організація висновкової частини урочистих промов А. Дуди вирізняється частотним послуговуванням повтором як стилістичним засобом, як-от: «*Kończąc,* ***jeszcze raz*** *Państwu z całego serca gratuluję.* ***Jeszcze raz*** *dziękuję za służbę publiczną, którą pełnicie, za wszystkie Państwa działania. Zachęcam do zakładania Centrów Usług Społecznych*» (Wystąpienie podczas uroczystości z okazji Dnia Samorządu Terytorialnego, 27.05.2022). Саме в цій частині спостерігаємо підкреслену етикетність фраз, що надає тексту урочистості та пафосності водночас.

Дослідники жанрових різновидів політичного дискурсу зазвичай вказують на стереотипну організацію текстів. Однак урочисті промови А. Дуди вирізняються інноваційним підходом до структурування матеріалу та його композиційної організації. Це зумовлено участю в окремих урочистих подіях двох мовців одночасно – президентського подружжя.

Цікаво, що на відміну від традиції політичного дискурсу в Україні у Польщі публічний виступ Президента з дружиною часто передбачає спершу урочисте слово першої леді, після чого до промови приєднується А. Дуда. Ці структурні компоненти чітко розмежовані. Скажімо, перша леді наголошує на тому, що відвідує урочистість у супроводі чоловіка: «*Muszę powiedzieć, że ogromnie cieszę się, że mogę wraz z mężem, który jest dzisiaj moją osobą towarzyszącą, wysłuchać wraz z Państwem tego niezwykłego koncertu. Jak już powiedziałam Pani Prezes Stowarzyszenia –* ***zadanie zostało wykonane, ponieważ zostałam poproszona, aby przyjechać z osobą towarzyszącą i bardzo się cieszę, że mąż bez wahania zgodził się, aby mi dzisiaj towarzyszyć***» (Wystąpienie podczas białostockiego koncertu Pomagamy Razem, 08.12.2021). Зауважмо, що промовець з гумором коментує ситуацію, створюючи атмосферу довіри, товариськості у спілкуванні. Це зумовлено не тільки вимогами до побудови вступної частини промови, а й бажанням вплинути на авдиторію, продемонструвавши щирість комунікантів.

У другій частині виступу думку дружини продовжує А. Дуда: «***Ja też bardzo dziękuję, że zaprosili nas Państwo poprzez Agatę, moją żonę – że możemy być dzisiaj z Państwem****; możemy podziękować za tę niezwykle trudną służbę, która w ostatnim czasie jest wykonywana dla Rzeczypospolitej, ale – co chcę bardzo mocno podkreślić – dla nas wszystkich. Ale także – że po prostu możemy się dołożyć. Bo po to przyjechaliśmy: żeby być z Państwem, ale także po to, żeby się dołożyć do zbiórki, która jest tu organizowana*» (Wystąpienie podczas białostockiego koncertu Pomagamy Razem, 08.12.2021). Здебільшого Президент Польщі акцентує увагу на державних інтересах, що цілком традиційно для урочистих промов у політичному дискурсі. Але виступи А. Дуди вирізняються

своєрідним людиноцентризмом (навіть громадяниноцентризмом) на рівні семантичних компонентів. Наприклад: «*Chciałbym, żeby właśnie w ten sposób dalej postępowało myślenie o sytuacji osób z niepełnosprawnościami w naszym kraju, aby Polska w tym znaczeniu tego słowa stawała się właśnie państwem nowoczesnym – jak powiedziałem na wstępie. Dla mnie to jest państwo nowoczesne. Państwo, w którym każdy – niezależnie od swoich przede wszystkim fizycznych uwarunkowań – jest w stanie się odnaleźć i powiedzieć: „Tak, to jest moje państwo, które jest dla mnie przyjazne. Tak, to jest moje państwo, które mnie dostrzega”. Między innymi dlatego zorganizowaliśmy także Forum Deinstytucjonalizacji* – ***po to, by właśnie personalizować, by na otaczającą nas rzeczywistość patrzeć poprzez człowieka; nie poprzez instytucje czy urzędy, ale poprzez człowieka i jego potrzeby dopiero patrzeć w drugą stronę***» (Wystąpienie podczas uroczystości wręczenia odznaczeń, 03.12.2021). Такий семантичний компонент фіксуємо в більшості досліджуваних текстів.

Варто зауважити, що в урочистих промовах Президента Польщі спостерігаємо використання діалогізації викладу, що, очевидно, належить до маркерів індивідуального стилю політика. Скажімо, великоднє вітання від 4 квітня 2021 року структуроване як почерговий обмін репліками президентського подружжя з побажаннями: «Prezydent RP Andrzej Duda: *Szanowni Państwo! Drodzy Rodacy w kraju i poza granicami Rzeczypospolitej! Z okazji Świąt Zmartwychwstania Pańskiego życzymy Państwu nowej nadziei oraz wewnętrznego odrodzenia i spokoju. Niech te szczególne dni przyniosą wytchnienie od trosk dnia codziennego, aby z nowymi siłami realizowali Państwo swoje tegoroczne plany i zamierzenia*. Pierwsza Dama Agata Kornhauser-Duda: *W polskiej tradycji Wielkanoc ma głęboki wymiar religijny, odnoszący się do najważniejszych prawd i symboli chrześcijaństwa. Przypomina, że ofiarna miłość to moc, która zwycięża zło, śmierć i zwątpienie. Niech więc obok tradycyjnych zwyczajów, ozdób i potraw nie zabraknie w naszych domach uśmiechu, dobrych rozmów i wzajemnej życzliwości*» (Życzenia wielkanocne Pary Prezydenckiej, 04.04.2021). Прикметно, що пресслужба Президента Польщі, оприлюднюючи такі спільні промови, завжди зазначає, що йдеться про виступ президентського подружжя, і добирає світлину з обома комунікантами.

Висновки та перспективи досліджень. Отже, урочисті промови у політичному дискурсі мають чітку структурну організацію, зумовлену традицією жанру. Обов’язкові складники урочистого тексту: звертання, конгратуляційна та констатувальна частини, побажальний компонент, факультативний структурний елемент – актуалізація свята (урочистої події) у висновковій частині. Нерідко урочисті промови А. Дуди вирізняє участь двох мовців (імпліцитне пропагування інституту сім’ї), проте це передусім стосується релігійних свят, заходів, присвячених благодійності, зустрічей з дітьми та молоддю тощо.

Перспективи дослідження вбачаємо в простеженні динаміки типологічного та індивідуально-авторського в структурно-семантичній організації урочистих промов Президента Польщі та інших світових лідерів залежно від геополітичної ситуації.

Список використаної літератури

Гундаренко, Олена. «Церемоніальна промова як тип публічної комунікації». *Наукові записки,* вип. 67, 2006, с. 341–7.

Гурський, Ігор. «Типологія політичних промов». *Наука, освіта, молодь*: *матеріали Дванадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих науковців (25 квітня 2019 року, Умань)*, ч. 1. Умань, 2019, с. 79–82.

Діденко, Максим. *Політичний виступ як тип тексту* (*на матеріалі виступів німецьких політичних діячів кінця 20 століття*). Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2001.

Євланова, Оксана. «Новорічні промови Вацлава Гавела: синтаксично-стилістичний аспект». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 4, 1, с. 71–7.

Зарецький, Олексій. *Ідіолект політика в жанрі громадсько-політичного інтерв'ю, полеміки, промови, дебатів*. Київ, 2008.

Іваненко, Світлана. «Характеристика жанру «парламентська промова» на матеріалі промов у Бундестазі Німеччини та Верховній Раді». *Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство,* вип. 138, 2015, с. 15–20.

Кондратенко, Наталя, Стрій, Людмила, і Билінська, Олександра. *Лінгвопрагматика політичного дискурсу: типологія мовленнєвих жанрів*. Одеса, 2019.

Левчук, Ірина. «Лінгвостилістичні особливості урочистих промов Президента Польщі Анджея Дуди». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 15, 2021, с. 55–66.

Нагорська, Тетяна. «Структура текстів політичних промов У. Черчіля: лінгвориторичний підхід». *Культура народов Причерноморья*, № 110, Т. 2, 2007, с. 54–6.

Павлюк, Анна. «Стилістичні засоби вираження оцінних номінацій в американській церемоніальній промові (на матеріалі промов Барака Обами 2008–2015)». *English for Specific Purposes.* Збірник наукових тез, вип. 4, 2017, с. 106–13.

Падалка, Ольга. «Політична промова та її просодичні характеристики». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*, 2012, № 6 (231), с. 66–9.

Романюк, Світлана. «Лінгвостилістичні особливості інавгураційної промови (на прикладі виступу Президента України Петра Порошенка)». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 3, 1, с. 158–66.

Соколова, Оксана. «Стилістика політичних промов Конрада Аденауера». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика,* том 32 (71), № 4, Ч. 1, 2021, с. 249–53.

Стрій, Людмила. *Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти.* Дис. … канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 2015.

References

Hundarenko, Olena. "Tseremonialna promova yak typ publichnoi komunikatsii". Naukovi zapysky, iss. 67, 2006, pp. 341–7.

Hurskyi, Ihor. "Typolohiia politychnykh promov". *Nauka, osvita, molod: materialy Dvanadtsiatoi Vseukrainskoi naukovoi konferentsii studentiv ta molodykh naukovtsiv (25 kvitnia 2019 roku, Uman)*, ch. 1. Uman, 2019, pp. 79–82.

Didenko, Maksym. Politychnyi vystup yak typ tekstu (na materiali vystupiv nimetskykh politychnykh diiachiv kintsia 20 stolittia). PhD Thesis Abstract. Odesa, 2001.

Ievlanova Oleksandra. "Public Speeches of Vaclav Havel: Syntactic and Stylistic Aspects (Case Study of the President's New Year Speeches)". *Linguostylistic Studies*, iss. 4, 2016, pp. 71–7.

Zarieckij, Oleksii. *Idiolekt polityka v zhanri hromadsko-politychnoho interviu, polemiky, promovy, debativ*. Kyiv, 2008.

Ivanenko, Svitlana. “Kharakterystyka zhanru “parlamentska promova” na materiali promov u Bundestazi Nimechchyny ta Verkhovnii Radi”. Research Bulletin. Series: Philological Sciences, iss. 138, 2015, pp. 15–20.

Kondratenko, Natalia, Strii, Liudmyla, i Bylinska, Oleksandra. *Linhvoprahmatyka politychnoho dyskursu: typolohiia movlennievykh zhanriv*. Odesa, 2019.

Levchuk, Iryna. “Linguistic and Stylistic Features of the President of Poland Andrzej Duda’s Solemn Speeches”. *Linguostylistic Studies*, iss. 15, 2021, pp. 55–66.

Nahorska, Tetiana. “Struktura tekstiv politychnykh promov U. Cherchilia: linhvorytorychnyi pidkhid”. *Kultura narodov Prychernomoria*, no 110, part 2, 2007, pp. 54–6.

Pavliuk, Anna. “Stylistychni zasoby vyrazhennia otsinnykh nominatsii v amerykanskii tseremonialnii promovi (na materiali promov Baraka Obamy 2008–2015)”. *English for Specific Purposes*, iss. 4, 2017, pp. 106–13.

Padalka, Olga. “Politikal Speech and its Prosodic Parameter”. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*, no 6 (231), 2012, pp. 66–9.

Romaniuk, Svitlana. “Linguistic and Stylistic Characteristics of the Inaugural Address (Illustrated with an Example of President Petro Poroshenko’s Inaugural Speech)”. *Linguostylistic Studies*, iss. 3, 2015, pp. 158–66.

Sokolova, Oksana. “Stylistics of Conrad Adenauer’s Political Speeches”. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalism*, vol. 32 (71), no 4, part 1, 2021, pp. 249–53.

Strii, Liudmyla. *Rytualni zhanry ukrainskoho politychnoho dyskursu: strukturno-semantychnyi i linhvoprahmatychnyi aspekty*. PhD Thesis. Odesa, 2015.

Стаття надійшла до редколегії 30.05.2022